

Bijpraten met de buurt

Verslag van een informele bijeenkomst voor omwonenden op 26 maart 2019, georganiseerd door Bureau Marineterrein Amsterdam.

Voorzitter: JaapJan Berg

Locatie: Codam

Opkomst: 34 personen

Vooraf

Omdat we bij Codam te gast zijn, worden we welkom geheten door een studente van Codam, die vertelt op welke manier studenten bij Codam leren programmeren: zónder leraren, zónder lesprogramma. Een vooropleiding is niet nodig en de opleiding is ook nog eens gratis. De selectieronde (de zogenaamde piscine) is loodzwaar, maar als je daar eenmaal doorheen bent, kun je de rest van de opleiding goed aan. Bij Codam draait het om peer-to-peer learning, dus leren ván elkaar en mét elkaar. Een uitkomst voor jonge mensen die in het 'normale systeem' niet uit de verf komen.

Introductie

Door: JaapJan Berg, gespreksleider van deze avond

Een eerder 'Bijpraten' in januari is verzet omdat er geen nieuws viel te melden rondom de planvorming van het Marineterrein. Inmiddels zijn we een paar maanden verder en is er nog steeds geen nieuws op dat gebied. De verschillende partijen zijn er nog niet uit. Er is echter wel veel te vertellen over de huidige, tijdelijke ontwikkelingen die omwonenden aangaan. Aan het eind van de bijeenkomst zullen we vragen of de avond in deze vorm voldoende te bieden had voor de aanwezigen.

Agenda:

- Update planvorming, door Marlene Rienstra, projectmanager gemeente Amsterdam
- Update tijdelijke ontwikkelingen, door Liesbeth Jansen, directeur Bureau Marineterrein Amsterdam
- Designsprint tijdens WeMakeThe.City, door Byril Willemsen, beleidsmedewerker Bureau Marineterrein Amsterdam
- Transformatie plein bij gebouw 027, door Gerben Mienis, speciale projecten, Bureau Marineterrein Amsterdam
- De Amsterdamse Waterspelen, door Yonina de Ruijter, producent
- Terugkoppeling en afsluiting, door JaapJan Berg

Update planvorming

Door: Marlene Rienstra, projectmanager gemeente Amsterdam voor het Marineterrein

In het kort: wie doet wat rondom het Marineterrein?

- Op 5 december 2013 is de bestuursovereenkomst tussen Rijk en gemeente getekend om gezamenlijk het Marineterrein te ontwikkelen. Het Rijk is eigenaar van het gehele Marineterrein plus opstallen. De gemeente vertegenwoordigt het belang van de stad en is verantwoordelijk voor het bestemmingsplan.
- Een stuurgroep is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het Marineterrein met daarin vertegenwoordigers van Rijk en gemeente én Bureau Marineterrein Amsterdam. Daarboven staat het bestuurlijk overleg tussen de betreffende minister en de burgemeester.
- Bureau Marineterrein Amsterdam is verantwoordelijk voor de tijdelijke invulling van het terrein. De tijdelijke invulling duurt tot 2021, mogelijk langer. Alles wat het bureau nu doet vormt de basis van wat de belanghebbenden in de toekomst graag terug willen zien op het terrein.
- Er is bij de gemeente ook een planvormingsteam voor het Marineterrein samengesteld. Dit team is verantwoordelijk voor het opstellen van de plannen voor de toekomstige definitieve invulling van het Marineterrein en het proces rondom de besluitvorming daarover.
- Een gebiedsteam van stadsdeel Centrum is betrokken bij de aanpak van de Oostelijke Eilanden, waar Kattenburg deel van uitmaakt.

Stand van zaken:

Defensie heeft in de zomer van 2018 aangegeven op een groter deel van het terrein te willen blijven dan eerder afgesproken. Dit paste echter niet in de plannen die voor de toekomst waren gemaakt. De gesprekken tussen Rijk en gemeente die daarna volgden zijn niet openbaar, dus daar kunnen we niks over zeggen. De wensenlijst* van bewoners is wel meegenomen in die gesprekken.

Momenteel wordt onderzocht wat de aanwezigheid van Defensie voor de toekomst precies inhoudt en of dat verenigbaar is met de plannen. Eind 2018 is hier een bestuurlijk overleg over geweest, maar ook dat heeft nog geen resultaat opgeleverd. Pas wanneer er een besluit komt, kunnen we weer in gesprek met de omgeving gaan wat betreft het leveren van verdere input.

* Wensenlijst (terugkerende thema's, opgehaald uit participatieproces rondom Principenota, interviews R-Link en Bijpraten met de buurt in september 2018):

- aandacht voor maatschappelijke functies en voorzieningen
- groen & maritiem
- wonen als volwaardig onderdeel
- duurzaamheid als leidend motief voor de ontwikkeling
- innovatie/werkgelegenheid: geen eiland op een eiland
- hoogbouw met mate

Vraag en antwoord n.a.v. Update planvorming

Vraag: Is er een deadline voor de onderhandelingen?

Antwoord: Er is geen uitsluitel over de onderhandelingen, ook geen deadline voor onderhandelingen.

Vraag: Op welk niveau worden de gesprekken gevoerd?

Antwoord: De portefeuillehouder van de gemeente (wethouder Udo Kok), de minister van Defensie (Ank Bijleveld) en de staatssecretaris die voor het Rijksvastgoedbedrijf verantwoordelijk is (Raymond Knops) hebben opdracht gegeven om te verkennen of de plannen voor een innovatiedistrict verenigbaar zijn met de aanwezigheid van Defensie.

Vraag: De Admiraliteit van Amsterdam (1586–1795) was destijds eigenaar van het gebied. Hoe kan het dat het Rijk eigenaar is? Hoe is de overdracht destijds gegaan?

Antwoord: Het eigendom van het Marineterrein ligt momenteel bij het Rijk. Dat is nu de realiteit.

Vraag: Komt er in de tijdelijke fase alleen bedrijvigheid of zijn er ook andere functies mogelijk?

Antwoord: Er is onlangs opnieuw een deel van het Marineterrein opengesteld, maar hier gaat niet heel veel meer bij komen. Publieke functies in de buitenruimte of tijdelijke woonvormen zijn wellicht opties.

Update tijdelijke ontwikkelingen

Door: Liesbeth Jansen, directeur Bureau Marineterrein Amsterdam

Een opsomming van wat er nu speelt:

Community:

- AMS Institute (Institute for Advanced Metropolitan Solutions) voert allerlei tests en onderzoeken uit, en gaat dat ook in de buitenruimte doen. Het plein rondom gebouw 027 E en W (de gebouwen op pootjes) gaat hiervoor ook ingericht worden (hieronder meer over dit onderwerp). Van het Marineterrein als living lab maken ook NEMO en de Economic Board/Amsterdam Smart City deel uit.
- De Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (AHK) bouwt een gezamenlijke werkplaats voor al haar faculteiten en gaat proefdraaien vanaf juni.
- Bierbrouwerij Homeland verhuist naar gebouw 027 O, waar speciaalbier wordt gemaakt en wordt gewerkt aan allerlei experimenten rondom circulair bierbrouwen. Ook staat er een nieuwe bliklijn voor duurzaam verpakken van bier. Op 19 mei tijdens de open dag van Expeditie Oosterdok kun je er een kijkje nemen.
- Archeologie gemeente Amsterdam verhuist naar gebouw 027 S waar veel meer ruimte is voor workshops en het ontvangen van schoolklassen.

- Codam organiseert van juni t/m september vier 'piscines' (selectierondes), wat betekent dat er heel studenten bij gaan komen. In totaal zullen na de zomer meer dan driehonderd studenten het curriculum gaan volgen.
- Gebouw 027 A is verbouwd voor de komst van NEMO De Studio. De gevel krijgt een transformatie en binnen wordt een tentoonstelling ingericht die van 10 juli tot eind september te bezoeken is (Future of Food).

Activiteiten:

- 19 mei: open dag Expeditie Oosterdok (i.h.k.v. 100 jaar OBA): met voorproefjes van De Waterspelen en Summer Camp op het Marineterrein, daarnaast ook bandjes bij Homeland en tours door de nieuwe brouwerij. Defensie vaart met een eigen boot bezoekers over het Oosterdok.
- 17 t/m 23 juni: WeMakeThe.City, met heel veel programma's zoals M-ODE, Cities under Pressure, excursies en een Designsprint voor de buurt (hieronder meer over dit onderwerp).
- 10 juli: opening expositie in NEMO De Studio. Op 6 en 7 juli zijn er try-outdagen waar ook de buurt welkom is.
- 15 t/m 19 juli: Summer Camp voor 12-14 en 15-17 jaar: Sneaker Challenge i.s.m. de community.
- 23 t/m 25 augustus: de Amsterdamse Waterspelen; sport, spel en plezier in de binnenhaven (hieronder meer over dit onderwerp).

Projecten:

- Zwemmen: Met innovatieve technieken is de bron van vervuiling in de haven opgespoord. De vervuiling wordt verholpen. Om officieel zwemwater te worden, moet het vervolgens drie jaar helemaal schoon zijn.
- Drukke op de Voorwerf: Tijdens de warme zomer van 2018 was het wel heel erg druk op de Voorwerf. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het aangenaam blijft en verbonden met de ambitie van het Marineterrein? Veilig en schoon moet het sowieso zijn, maar wat kun je nog meer doen? Hierover organiseren we meet-ups met experts, creatieven en omwonenden. De volgende meet-up is op dinsdag 11 juni 2019 van 16.00 - 18.00 uur. Meedoen kan via aanmelden@marineterrein.nl o.v.v. Drukke op de Voorwerf op 11 juni.
- Insecten de ruimte geven: het gras wordt op een aantal plekken veel minder vaak gemaaid om zoveel mogelijk wilde bloemen te laten groeien. Ook wordt er bijgezaaid.
- Sporten: de vrijgekomen buitenruimte bij het heliveld kan worden gebruikt voor tijdelijke sportactiviteiten.

Vraag en antwoord n.a.v. Update tijdelijke ontwikkelingen

Vraag: Door de bouwactiviteiten voor Booking.com is het Marineterrein slecht bereikbaar. Wordt daar iets aan gedaan?

Antwoord: De brug is nog een geruime tijd buiten gebruik. We weten niet precies hoelang. Er wordt momenteel opnieuw onderzocht of er een alternatieve verbinding mogelijk is. Als Bureau Marineterrein hebben we daar echter geen directe invloed op.

Vraag: Wat gaat er gebeuren in gebouw 031?

Antwoord: Het is een klein gebouwtje, in verwaarloosde staat, zonder voorzieningen. We willen hier gedurende de zomermaanden een uitgiftepunt voor sport, spel en werken in de openlucht van maken.

Vraag: Welke gebouwen wil Defensie behouden?

Antwoord: Het gehele deel dat nu niet is opengesteld, waarbij een aantal functies in nieuwbouw wordt ondergebracht (en andere gebouwen gesloopt). Tijdens die discussie wordt er ook niks meer overgedragen voor tijdelijke invulling.

Vraag: Het medegebruik van de sportvelden van Defensie, ligt dat nu stil?

Antwoord: De dialoog is er wel met Defensie. We willen de sportvelden nog steeds graag in gezamenlijk gebruik nemen. Vooralsnog kunnen we alleen op het publieke deel trainingen organiseren en pop-u sportactiviteiten ontplooiën.

Designsprint tijdens WeMakeThe.City

Door: Byril Willemsen, beleidsmedewerker Bureau Marineterrein Amsterdam

Wat gaat er gebeuren? Van 17 tot en met 21 juni 2019 gaat een klein team door middel van een zogenaamde Designsprint op zoek naar een betekenisvolle en waardevolle verbinding tussen het Marineterrein en de buurt. Dit project wordt georganiseerd in het kader van WeMakeThe.City, een stadsbreed initiatief in de Metropoolregio Amsterdam.

Wat is een Designsprint? Een Designsprint is een beproefde methode om in vijf dagen tijd een complex vraagstuk te tackelen. Vooral door te doen en uit te proberen, in plaats van te praten en te plannen. Het resultaat is een experiment dat ook echt uitgevoerd kan worden. IJfontein, een van de community members die veel ervaring heeft met deze werkwijze, gaat de Designsprint leiden.

Meedoen: De eindpresentatie van de Designsprint is voor iedereen toegankelijk. Voor het Designsprint-team dat vijf dagen aan de slag gaat, zijn acht personen nodig. Community members van het Marineterrein, medewerkers van stadsdeel Centrum en natuurlijk buurtbewoners maken deel uit van dit team. In deeltijd meedoen kan ook. Voor meer informatie en aanmelden, kijk op <https://www.marineterrein.nl/oproep-aan-buurtbewoners/>

Vraag en antwoord n.a.v. Designsprint

Vraag: Welk probleem wordt er opgelost?

Antwoord: Hoe kan de buurt profiteren van ontwikkelingen op het Marineterrein, daar gaat het om. Dat kan een project op het gebied van gezondheid zijn, maar ook een echt fysiek ontwerp. Menno van der Veen van R-Link, die werkt aan omgevingscontracten tussen buurtbewoners en overheden, is hier ook bij betrokken.

Transformatie plein bij gebouw 027

Door: Gerben Mienis, speciale projecten, Bureau Marineterrein Amsterdam

Wat gaat er gebeuren? Vanaf eind mei tot eind juni gaat het plein bij gebouw 027 (de beide gebouwen op pootjes) heringericht worden als (groene) testlocatie. Daarvoor gaan veel parkeerplaatsen verdwijnen. Maar dat gaat gefaseerd, want er moeten ook leidingen doorgetrokken en internet worden aangelegd.

Waarom? Op het Marineterrein draait alles om het bedenken, testen en toepassen van oplossingen voor de stad, en daar hebben we testplekken voor nodig. Community members als AMS Institute en Drain Products hebben allerlei onderzoeksprogramma's lopen. Bureau Marineterrein Amsterdam faciliteert de ruimten waar ze dat kunnen doen.

Voorbeelden van tests:

- Er komen testvelden bij, bijvoorbeeld om te kijken of je ook kunstgrasvelden kunt verkoelen via waterbuffering.
- Studenten gaan met sensoren bij bomen op de Voorwerf de vochtgraad in de grond meten om erachter te komen of bomen water tekortkomen of juist te veel water hebben.
- We zouden kunnen onderzoeken of we met afval van de brouwerij de nieuwe beplanting kunnen voeden.
- We gaan bijvoorbeeld ook kijken welke planten het goed doen in de bestaande grond die onder de stenen ligt, of in de schaduw. En de stenen zelf worden hergebruikt in zit- en sportelementen van gerecycled beton.

Andere aanpassingen in de openbare ruimte:

- Bij de hoofdingang komt een test met een logistieke hub: koeriersdiensten en andere leveranciers worden hier opgevangen, de spullen moeten met andere vervoermiddelen over het terrein worden verspreid. Studenten van de HvA gaan dit onderzoek uitvoeren.
- De hoofdentree zelf krijgt ook een aanpassing en daarmee vriendelijker gemaakt voetgangers, onder meer in de vorm van grafisch ontwerp op de grond.

Vraag en antwoord n.a.v. Transformatie plein bij gebouw 027

Vraag: Hebben jullie geen compost voor de buurt?

Antwoord: Nee, er is alleen een compostbak voor tuinafval en dat gaat terug naar de plantsoenen. We hebben geen gemeenschappelijke inzameling van keukenafval, want dat levert nog te veel problemen op met ratten.

Vraag: Waarom hebben jullie bij de logistieke hub niet aan taxi's gedacht?

Antwoord: We beginnen met pakketten. Mensen die slecht ter been zijn moeten nog wel met de auto bij restaurant Scheepskameel kunnen komen.

Vraag: Gaan jullie ook vervoer over water testen?

Antwoord: Dat kan in overweging worden genomen.

Vraag: Minder parkeren op het terrein, gaat dat de omgeving niet belasten?

Antwoord: We hebben nu veel meer parkeerplekken dan er nodig zijn, alleen die overtollige gaan weg.

Vraag: Hoe is het met de sensor die waterkwaliteit meet?

Antwoord: Er zijn verschillende onderzoeken geweest met verschillende sensoren. In 2016 heeft een verkennend onderzoek plaatsgevonden. Toen kwam aan het licht dat de waterkwaliteit niet altijd goed is. In 2017 is met de Aquascope, een innovatief apparaat dat een reeks metingen achter elkaar kan uitvoeren, aangetoond dat de bron van vervuiling op het Marineterrein zelf zat. In 2018 is met slimme sensoren gespeurd in de riolen en is het lek gevonden en aangepakt. De waterbuoy – het ‘legoheofdje’ met sensoren dat in de binnenhaven drijft – meet continu de temperatuur en de stroming, en heeft nuttige data geleverd voor het onderzoek. Meer informatie vind je op:

<https://www.marineterrein.nl/project/swimming-in-water/>

De Amsterdamse Waterspelen

Door Yonina de Ruijter, producent

Wat gaat er gebeuren en voor wie? In het laatste weekend van de zomervakantie, van 23–25 augustus, vinden op initiatief van Pension Homeland voor het eerst de Amsterdamse Waterspelen plaats: een water arena in de binnenhaven, met sport en spel op het water. Denk aan kanorugby, schoonzwemmen, zeepkistenraces, kanoën, suppen, zeilen, allemaal gratis en in de eerste plaats voor buurtbewoners. Samen met professionele organisaties worden ruimvan tevoren allerlei workshops opgezet, voor de sportactiviteiten, maar ook voor het bouwen van de zeepkisten.

Voor en door buurt en community: Kiki Stoffels, programmeur, is zelf buurtbewoner, en is al met allerlei organisaties en mensen aan de slag. Er is ook een stagiaire uit de buurt gevonden en organisaties als Dock en Sciandri doen mee. Ook Clubhouse/La Bolleur en AMS Institute op het Marineterrein dragen bij, bijvoorbeeld in de opgave hoe we het water met zijn allen (op een leuke manier) schoon kunnen houden.

Meedoen: Vrijwilligers uit de buurt kunnen zich melden; mensen die kunnen lassen, kunnen bouwen, mensen die jongeren uit de buurt kunnen enthousiasmeren; iedereen is welkom! Mail naar Kiki@amsterdamsewaterspelen.nl.

Vraag en antwoord n.a.v. De Amsterdamse Waterspelen

Vraag: Wat doen jullie voor mensen die niet kunnen zwemmen?

Antwoord: We zeggen nu: het is voor iedereen tot 100, maar wel mét een zwemdiploma. Voor heel kleine kinderen gaan we nog iets organiseren, wellicht ook voor anderen die geen zwemles hebben gehad.

Vraag: Er wordt veel georganiseerd voor kinderen, maar niet voor 14+.

Antwoord: Daar kijken we ook heel goed naar, ook naar de groep 16+.

Afronding

Over de toekomst was niet heel veel te melden vanavond, over de huidige ontwikkelingen des te meer.

Vraag is nu: zijn deze avonden zinnig zolang er over de planvorming geen nieuws is? Het merendeel van de aanwezigen vindt van wel: "We hebben veel nieuws gehoord, dus ja!", aldus een van de aanwezigen.